

Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto, Seimo laikinosios Etnobičiulių grupės, laikinosios Pilietinio dalyvavimo ir bendruomeniškumo skatinimo grupės bei Etninės kultūros globos tarybos surengtos konferencijos

Tapatybė ir etninė kultūra Rusijos ir Ukrainos karo kontekste,

vykusios Lietuvos Respublikos Seime 2023 m. kovo 22 d.,

REZOLIUCIJA

Konferencijos dalyviai,

- primindami, kad tapatybė ir etninė kultūra yra tautos būties, išlikimo ir tvirtumo esmė – tai patvirtina istorinės lietuvių kovos už Lietuvos nepriklausomybę ir dabartinis Ukrainos pavyzdys, įrodantis, kokią stiprią galią žmonėms suteikia stipri tautinė savimonė ir meilė savo kraštui;
- atkreipdami dėmesį, kad Lietuvoje XX a. 7-ajame dešimtmetyje kilęs etnokultūrinis sąjūdis (kuriame telkėsi žygeiviai, kraštotyrininkai, ramuviečiai, folkloro ansambliai ir dainų klubai) ilgainiui tapo vienu iš reikšmingiausių Persitvarkymo Sąjūdžio ir Dainuojančios revoliucijos galios šaltinių;
- konstatuodami, kad Lietuvos teisinėje sistemoje pabrėžiama tautinio sąmoningumo, etninės kultūros ir patriotinio ugdymo svarba užtikrinant nacionalinio saugumo pagrindus vidaus politikoje, kad yra įtvirtinta valstybės pareiga užtikrinti lietuvių tautos ilgalaikių gyvybinių interesų apsaugą saugant kalbą, etninę kultūrą, kultūros savitumą ir papročius, kultūros paveldą;
- atkreipdami dėmesį, kad Lietuvos Respublikos sienos prieš šimtmetį nustatytos pagal lietuvių etnografinės tapatybės ribas, todėl dabartiniu metu kylančios grėsmės valstybinės lietuvių kalbos išsaugojimui ir etninės kultūros vertybių tęstinumui kelia pavojų ir valstybės saugumui bei teritorijos vientisumui;
- įvertindami Pasaulio lietuvių bendruomenės priminimą, kad būtent Lietuva yra pagrindinis lietuvių tautinės tapatybės ugdymo šaltinis, kuris visų pirma priklauso nuo lietuvių kalbos, kultūros, ypač etninės, ir tradicijų išsaugojimo ir puoselėjimo Lietuvoje;
- išreiškdami susirūpinimą, kad ekspertai pastaruoju metu konstatuoja Lietuvoje susidariusią itin kritišką etninės kultūros būklę, tapatybės ir lietuvių kalbos pažeidžiamumą;
- skatindami Lietuvos valdžią priimti strateginius sprendimus siekiant užtikrinti lietuviškos tapatybės išsaugojimą ir nacionalinį saugumą vidaus politikoje, svarią ir pastovią valstybės pagalbą etninės kultūros plėtrai,

ragina Lietuvos Respublikos Seimą inicijuoti nacionalinį susitarimą:

1) dėl *etninės kultūros ugdymo plėtros* – stiprinant Lietuvos mokyklose nacionalinės tapatybės, tautinės savivertės ir orumo ugdymą kaip visuomenės saugumo ir atsparumo pagrindą;

užtikrinant Etninės kultūros bendrosios programos įgyvendinimą; įvedant privalomą etninės kultūros mokymą pradinėse klasėse; skiriant etninės kultūros formaliam ir neformaliam ugdymui reikiamą finansavimą;

2) dėl **etninės kultūros specialistų rengimo užtikrinimo** – grąžinant į studijų kryptių sąrašą etnologijos ir folkloristikos studijų kryptį, įtraukiant ją į prioritetinių studijų kryptių sąrašą, numatant dotacijų, stipendijų suteikimą ir kitų palankių sąlygų sukūrimą; apibrėžiant *etninės kultūros specialisto* sampratą, sertifikavimą ir atestavimą; plėtojant kultūros darbuotojų ir pedagogų kvalifikacijos kėlimą etninės kultūros srityje;

3) dėl **mokslinių tyrimų ir studijų lituanistikos prioriteto realaus įgyvendinimo** – įstatymu įtvirtinant sąvokos *lituanistika* apibrėžimą ir lituanistikos prioriteto įgyvendinimo principus; valstybiniu lygmeniu sukuriant palankias sąlygas lituanistiniams tyrimams ir jų sklaidai Lietuvoje, skatinant labiau subalansuotą įvairių etninės kultūros sričių plėtrą, užtikrinant paramą etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo moksliniams tyrimams remiantis UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo konvencija;

4) dėl **etninės kultūros plėtros kryptingo strateginio planavimo** – parengiant, įteisinant ir įgyvendinant Etninės kultūros plėtros programą ir jos įgyvendinimo planą (įtraukiant įvairias ministerijas, savivaldybes ir kitas institucijas), siekiant užtikrinti kryptingą, kompleksinę ir nuoseklią etninės kultūros plėtrą;

5) dėl **etninės kultūros valstybinės globos savivaldybėse įtvirtinimo** – papildant savivaldybėms priskirtų valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų sąrašą nauja funkcija dėl etninės kultūros ir vietos tradicijų globos, kultūros paveldo (nematerialaus ir materialaus) apsaugos, taip pat pilietiškumo, patriotiškumo ir tautinės savimonės ugdymo;

6) dėl **etninės kultūros finansavimo užtikrinimo** – didinant ne tik konkursinį finansavimą, bet ir pastovią valstybės paramą tęstinių etnokultūrinių veiklų vykdymui bei tarptautinių įsipareigojimų dėl nematerialaus kultūros paveldo vertybių išsaugojimo įgyvendinimui, didesnę dėmesį skiriant autentiškų tradicijų palaikymui ir sklaidai, skatinant etninės kultūros patrauklumą didinančius sumanymus ir veiklas.

Primindami etnokultūrinio sąjūdžio reikšmę, raginame:

- pripažinti valstybiniu lygmeniu etnokultūrinio sąjūdžio reikšmę ir svarbą, įtraukti šio sąjūdžio ištakų, raidos ir reikšmės pažinimą į bendrojo ugdymo programas, skleisti žinias apie etnokultūrinį sąjūdį pasitelkiant Lietuvos visuomeninį transliuotoją ir kitas žiniasklaidos priemones.